

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štampelj) zneso vselej 30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

so ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Izdajalstvo.

Zadnjič sem obljubil, da hočem g. profesorju Šukljetu dokazati, da slovenski državni poslanci postanejo izdajalci nad slovenskim narodom, ako glasujejo za verske predloge. Evo dokaza!

Lani se je „Sl. Narodu“ (št. 252) zljubilo slovenske duhovne imenovati „zatiralce“ slovenske literature. Tako piramidalno obrekovanje more napisati le „Sl. N.“; takemu obrekovanju more pritrditi le tisti, ki v zgodovino slovenske literature še ni pogledal skozi ključavnično luknjo. Pa „Sl. N.“ že vé, da sme svoje bralce pitati s kosmatimi lažmi in z debelim obrekovanjem; pozna svoje privržence.

Odprimo slovensko zgodovino!

Preskočimo ssv. brata Cirila in Metoda, ki sta z večšo roko zasadila drevo slovanske literature, preskočimo ju, da se ne bi zgrozila, ko bi slišala: „duhovni so bili zatiralci slovenske literature!“ Kar precej prestopimo na novejšo slovensko zgodovino!

16., 17., 18. in prvo polovico 19. stoletja je gosta tema pokrivala slovenski svet. Slovenski narod je spal trden spanec, ki je bil podoben smrti. Smrčenje njegovo se je slišalo do Šlesvig-Holštajna, kjer so ostanki slovanskih rodov pojemali in umirali. Nemščina je kakor povodenj drla v slovenske kraje. Kdo je tedaj slovenskemu narodu upihal življenje? Kdo je tedaj budil in dramil slovenski narod? Kdo mu je pisal slovenske knjige? Kdo je ustvaril novoslovensko literaturo? Bili so to skoro sami duhovni. Večina literarnih izdelkov je prišla iz rok duhovskega stanu. To je trajalo celih 300 let. — In vendar „Sl. Narod“ duhovne imenuje „zatiralce“ slovenske literature! Komu tu ne pride na misel: „Plačilo sveta je — nehvaležnost?“

Duhovski stan je samotěž oral ledino slovenske literature: kje so tedaj bili drugi stanovni, drugi Slovenci? Vse je bilo omamljeno od čislane nemščine! Slovenščina je bila uradnikom — glopost, zdravnikom — smet, vojakom — dim, kmetom — znamenje nevednosti. Izobraženi so bili do ušes zatelebani v nemško literaturo, neizobraženi so pa po nemškem jeziku hrepneli, kakor „mladi“ po škandalu. Le duhovski stan je vodil slovensko pero in se poskušal na literarnem polju, vsi drugi stanovni so se posmehovali in milovali slovenske težake, ki so delali skoro — Sisifovo delo. — „Sl. N.“, zaslužijo duhovni, da jih imenuješ: „zatiralce“ slovenske literature? — Prav res, plačilo sveta je nehvaležnost! „Sl. N.“, poslušaj in sliši imena tistih, ki so bili duhovni, pa se bodo vedno kakor prve zvezde svetili v zgodovini slovenske literature! So pa: — Primož Trubar, Tomaž Kren, Matija Kastelec, Osvald Gutsman, Valentin Vodnik, Matevž Ravnikar, Urban Jarnik, France Metelko, Janez Zalokar, Blaž Potočnik, Anton Slomšek, Friderik Baraga, Matija Vrtovec. Še žive in delajo krepko: Matija Majar, Oroslav Caf, Davorin Trstenjak in precej drugih, ki morajo biti vsakemu znani.

Kakor so duhovni skoro sami spisovali slovenske knjige, tako so se tudi skoro sami duhovni naročevali na nje. Koliko izobražencev izmed drugih stanov se je zmenilo za slovenske literarne izdelke? Ko so od leta 1840 do leta 1870 jeli izhajati slovenski časniki, bili so skoro le duhovni, ki so se naročevali na nje. Ali duhovski stan družbe sv. Mahora ne nosi na svojih ramah kakor Atlant? Ali more kateri stan pri slovenski Matici naštetih toliko udov, kakor duhovski? Sam „Sl. N.“ priznava, da je veliko duhovnov pri slovenski Matici in vendar ravno ta „Sl. N.“ duhovne imenuje zatiralce

slovenske literature! Resnicoljubnost, kje si doma?

Česki pisatelj Vlček piše o českih duhovnih: V delu našega preropenja je česko duhovenstvo imelo tako zaslužni delež, da se ga bode naš narod spominjal vedno z zahvalnostjo. — Tako bi tudi „Sl. N.“ moral pisati o slovenskem duhovenstvu, ko bi imel v sebi le iskrico resnicoljubnosti! Nehvaležnost — plačilo sveta!

Poglejmo še nekoliko volitve poslancev! Ko so udje izobraženih stanov stali skoro izključljivo v vrstah narodnih protivnikov, stali so duhovniki nepremakljivo v boju zoper nemškutarke ustavoverce, kakor Špartanci v Termopilah, klicali so mlačne v boj zoper ustavoverce, bili so ob volitvah sijajne zvezde prostemu slovenskemu narodu, ki se ni vedel kam obrniti. Duhovni so za narod le žrtvovali: zdravje, čast, premoženje, dobre službe, dobili za to niso nič, k večjemu od „Sl. N.“ — zaničevanje, sovraštvo, ki se kaže v bengalični svetlobi: „Z delom in pogumom bomo vrgli celo črno gardo v kot, kamor so jo potisnili že drugi narodi zdavnej“ (št. 252 pret. leta). Ko duhovniki ne bi bili narodni, bil bi ljubljanski deželni zbor gotovo vedno plesišče nemškutarke. To je tudi dr. Zarnik nekdanj vedel dobro, zato je slovenske duhovne koval v zvezde. Nekdanji „Slovenec“ priča o tem. „Sl. N.“ s Šukljatom vred bode moral še dolgo čakati, da bodo drugi stanovni tako narodni, kakor je duhovski stan.

Iz vsega tega je razvidno, da slovenski duhovni niso „zatiralci“ slovenske literature, tudi ne „hinavski delalci“ na narodnem polju (sicer pa ne vem, kako more mladoslovenski logiki eno in isto biti: zatirati in podpirati narodne težnje), ampak da so prvi delalci na literarnem polju, da so steber slovenske na-

Podlistek.

Beseda poštenega kmetiškega posestnika.

V zadnjem listu smo omenili govora poslanca Bärenfeinda v 20. seji državnega zbora pri glasovanju za dovolitev novincev, in obljubili svojim bralcem priobčiti ga po stenografičnih zapisnikih. To obljubo spolnimo danes. Poslanec Bärenfeind je govoril:

„Če sem prosil besede, zgodilo se je iz tega namena, da vtemeljim svoje glasovanje, ker bom glasoval za postavo, kajti teža te postavice sloni na ramah kmetiškega stanu, o katerem se govori, da je najtrdnjša in najzvestejša podpora države.

Predno pa oddam svoj glas, mislim, da imam dolžnost in pravico preiskavati, kako

država povrača dolg, kako se vede proti kmetiškememu stanu in če nam je njeno vladanje porok za to, da se bodo dovoljena sredstva moči razumno rabila za blagor vseh. Ta preiskava pelje, žalibog! k spoznanju, da država kmetiški stan ne le v nemar pušča, timveč še marsikaj počenja ž njim, kar njegovo dobro voljo, zvestobo in vdanost v hudo skušnjavo zapeljava.

Kmetiški stan se po večini bliža propadu, kakor je tudi obrtnija že na kant prišla. Na tej strani sistema vladanja, na oni materijalno pomanjkanje sta vzroka in nasledek, ki se neločljivo skup držita.

Trdi se, da se je zapazilo, da splošna revščina in sila kmetiškega stanu v vladnih krogih ne naredi dostega vtisa, da se tam za zadovoljnost ali nezadovoljnost ljudstva malo zmenijo, da jim je za godrnjanje milijonov zvestih podložnikov malo mar in da se dežele le kot predmeti za davke in zaloge novincev

(rekrutov) v ozir jemljó. Zapazilo se je, da se je delovanje vlade skazovalo le s tem, da so se po umetno pridobljenih večinah kovale postavice, ki so pogosto v nasprotju s potrebami in pravicami dežel. Tako daleč je že prišlo, da se narodi že pred vsakim sklicanim državnim zborom stresejo, ker morajo vselej se pripraviti na novo razžaljenje. Posebno kmetiški stan se po nemogočih javnih bremenih (davkih) in po napačno uredenem organizmu močno stiska. Posameznim deželam pri tem vsled centralističnih postav ni mogoče vrediti se po različnih potrebah in merodajnih razmerah.

Kmetiški stan trpi dalje zavoljo splošne javne nevarnosti, ki je dospela že do neprenesljive mere in ki je pravo zasmehovanje države s postavami. Jaz moram obžalovati da se vladi nič ne mudi odgovoriti na mojo to stvar zadevajočo interpelacijo.

Dalje kmetiški stan po pravici toži, da se

rodnosti, da so jéz, ki krepko ustavlja valove germanizacijske povodnji, da so zid, ki Nemcem ovira „den Drang nach Osten“.

To vse dobro vedo naši narodni nasprotniki, nemškutarski ustavoverci, le „Sl. N.“ s profesorjem Šukljatom ne, zato nimajo nič nujnejšega dela, nego da duhovščino denejo v verige in vržejo na tla. Ustavoverci modrujejo — in to čisto prav — tako: „Vsled novih verskih postav bodo duhovni, kakor medvedje, morali plesati po ustavoverski piščalki, s tem izgubi državnopravna opozicija najkrepkejšo podslombo; in kmalo opozicija sprevidi, da ne more vreči ustavovercev ter pohlevno pricaplja pred dunajsko lesenjačo, kakor spokoren grešnik“. Z verskimi postavami hoté ustavoverci vreči steber, na katerem sloni državnopravna opozicija. Da je namen ustavoverskih predlogov ravno ta, povedo ustavoverski listi naravnost. Kasneje omenjena „N. f. Pr.“ spričuje o tem. Skušnja bode učila, da bode duhovenstvo izgubivalo veljavo, da bode imelo na nogah spono, na jeziku ključavnico, na rokah verigo; državnopravna opozicija izgubi v duhovenstvu najzvestejše, najštevilnejše in najpogumnejše borilce.

Zdaj pa vprašam g. Šukljeta: Ako naši državni poslanci liberalizmu na ljubo glasujejo za verske predloge: ali s tem ne podirajo najmočnejšega stebra državopravne opozicije? ali s tem ne podpirajo ustavoverstva? Ako glasujejo za postave, ki so — kakor naši prijatelji in neprijatelji priznavajo — za državopravno opozicijo, tedaj tudi za slovenski narod, škodljive: ali s tem ne postanejo izdajalci nasproti državopravni opoziciji, nasproti slovenskemu narodu, nasproti bodočnosti slovenskega naroda? Ako bi naši državni poslanci glasovali za postave, s katerimi se slabí državopravna stranka, postali bi izdajalci nad državopravno opozicijo sploh in nad slovenskem narodom posebej. Ko bi naši državni poslanci res iskreno ljubili naš narod, ko bi jim bil narod več nego liberalizem, ko bi jim narodnost ne bila figovo listje za pokrivanje sramote, ko bi skrbeli za moč državopravne opozicije in za prekuc centralizma: morali bi že samo iz tega stališča tudi kot liberalci glasovati **zoper** verske predloge. „Qui vult finem, debet et media“.

Tako sem dokazal, da bi naši državni poslanci nasproti slovenskemu narodu izdajalci postali tedaj, ako bi glasovali za verske predloge. Če bi pa glasovali **zoper** predloge, pokazali bi, da jim je narod več nego liberalizem, in v tem slučaju bi postali izdajalci ne protj

ni le mir med cerkvijo in šolo skalil, timveč da se ravno zdaj tudi splošnemu glasu ljudstva dela na to, da se razkolstvo, ki se na posvetnem polju že povsod šopiri, presadi tudi na polje cerkveno, — toži, da njegova mladina v ljudski šoli divja postaja, da se njegovi sinovi v vojaški službi zapeljujejo k zaničevanju svojih verskih načel in domu pridši popolnoma nevbogljivi postanejo, — toži, da vlada popolnoma nevarne, priproste molitvene družbe prepoveduje in razpušča, društva pa s popolnoma čudnimi nazori, kakor tudi socijalno-demokratska kmetiška društva pa se ji čisto nenavarna zde.

Kmetiški stan toži, da ga bogatinstvo prav brez vse brambe sme odirati, da se industrijstvo, ki mu odteguje delalne moči in pri kakem zastanku svoje druhali, spustivši jih brez kruha, pošlje beračijoče in oderajoče v hišo, enostransko pospešuje, — toži zaradi odtegnjenih mu pravic v državnem in dežel-

narodu, ampak nemara proti — liberalizmu.

Če pa g. profesor Šuklje noče verjeti in sprejeti te resnice, ker je izrečena v „farovškem listu“, poslušaj naj glas českega lista „Slovana“, ki piše:

„N. fr. Presse“ je vsemu ljudstvu že na glas oznanila, da ostrost verskih predlogov méri posebno zato k stanjšanju samosprave katoliške cerkve, ker bode s tem ob enem čutiljivo oslABLJENA državopravna opozicija, ki krepke združence šteje v vrstah katoliškega duhovenstva. More se temu za takih razmer nepristranski in zares svobodomiselní politikar čuditi, da cislajtanska državopravna opozicija v verskih predlogih ne more zagledati pridobitve zares svobodomiselné, ki bi merila k pravi omiki, ampak ravno narobe le nov posredek, ki ima služiti k stanovitnemu zavarovanju nadvlade ustavovercev? Opozicijskih narodov predlitavskih nikakor ne tlači „nadvlada“ ultramontanizma in klerikalizma, tako kakor politična centralizacija, ktero imajo zdaj nove verske postave utrditi. Zato političski razum nikakor ne more nazadnjaštva zagledati v tem, da se tudi zares svobodomiselní ljudje ne morejo poganjati za nove verske predloge. — Tako „Slovani“

Kaulus.

Občni zbor „Narodne tiskarne“

(8. februarija 1874).

(Dalje.)

Za dr. Poklukarjem se oglasi g. Vilhar ter vpraša, kdo je odgovoren za dosedanje knjigovodstvo in za priloge, ktere nimajo nobenega podpisa?

Dr. Ahačič meni, da društveni blagajnik in odbor.

Dr. Vošnjak skuša opravičiti, zakaj v ljubljanski tiskarni ni odpisanih 10 odstotkov kakor v mariborski tiskarni. Črke za Narod so vzete iz Mariborske tiskarne, na novo naročene se še prav nič niso rabile, zato se odstotki niso odpisali. Če se spodtika nad tem, da ima društvo veliko tirjatev, reče, da mora vsako podvzetje dajati kredit, sicer bi se ne razširjalo. Na ugovor, da so ustanovni stroški preveliki, odgovarja, da so pri drugih podvzetjih še večji; med aktiva pa so se stavili zaradi tega, ker se morajo računati mašine toliko, kolikor stanejo že postavljene, ne pa v fabrikah. Dalje razklada, da se je tiskarna osnovala zaradi Naroda, ker ga prejšni usta-

nem zboru, tako, da ne more biti zastopan po meri svojih davkov. Kmetiški stan toži, da so se mu prošnje do cesarja raztrgane in razrezane nazaj dajale in da se je moral zavoljo njih še odgovarjati pred sodnijami. Tako pa trpi celo telo, če je tudi le en ud bolan.

Res se ne more razumeti, kako da država, ki vendar še za svoje sovražnike ima velikodušnost in usmiljenje, more biti v stanu s svojimi lastnimi narodi biti v vednem boju. Vladi manjka vsakake dobrovoljnosti in vsakega ozira, to je! Na ta način se razumi, da vlada pri ljudstvu nima nikakoršnega zaupanja, pač pa pri vsih pravih domoljubih zbuja najresnejše skrbi.

Vendar-le pa bom glasoval za predlog postave, samo nihče naj v tem glasovanju ne vidi zaupnice sedanji vladni sistemi, ker za zaupnico po vsem, kar sem rekel, nimam pač nikakoršnega vzroka.

novitelji in lastniki niso mogli več vzdrževati. Sicer pa je odbor zmirom pošteno delal in odborniki še tega niso zahtevali za trud in za pota, kar bi po pravilih smeli.

G. Klun pojasnuje, kako se je predložena bilanca sestavljala. Odbor si je dolgo prizadeval sestaviti jo, a ni mogel pokriti primanjkljeja. Še le g. Pirc mu je pokazal, kako naj se naredi, da se primanjklje skrije. On sicer ne ve, ali je res to ali ne, pa g. Pirc ki je navzoč in je pravil to sam v neki hiši, bode zamogel to pojasniti. G. predsednik je rekel, da so se nekteri prejšni odborniki odpovedali odborništvu, a vzroka, zakaj so to storili, ni povedal. G. Gutman pa je njemu sam pravil, da je izstopil iz odbora zaradi slabega gospodarstva. Iz knjig je preračunal, da mora Narod imeti vsako leto 4000 do 5000 gold. primanjkljeja; zahteval je tedaj naj se račun za Narod posebej dela, a odborniki o tem niso hoteli nič vedeti, zato je odstopil. G. predsednik je nadalje krivdo, da so knjige v tako slabem stanu, zvrnil na g. Grasseli-ja. Ker je ta zdaj sam pričujoč, naj sam pojasni to reč. O Narodu hoče pa gospodom povedati, kakšen mora njegov račun biti. G. predsednik je rekel, da se od Naroda tiskarni plačuje za papir, kolek in tisk na leto 7767 gld. Če se to razdeli na 290 do 300 posameznih listov, plačuje se tiskarni za vsako številko okoli 26 gld. To pa je premalo; kajti za vsako številko stane stavek 20 gld., papir in tisk 6 gld., kolek pa za 1000 iztisov 10 gld., tedaj stane vsak list tiskarno, ako ga tiska zastonj, 36 ne pa 26 gld., kar ji prizadene na leto 3000 gld. zgube.

G. Pirc odgovarja, da on nikdar ni pred svojimi sorodniki pravil, da bi bil on sestavil bilanco, in da je to, kar je g. Klun od njega govoril, izmišljena laž, ki je tolikanj bolj obsojati, ker jo je duhovnik prinesel v zbor.

G. Klun pojasni, da g. Pirc tega ni pripovedoval svojim sorodnikom, ampak družini G., stanujoči v njegovi hiši na Poljanah, o kateri ne more verjeti, da bi se bila to na celem izmislila.

G. Grasseli odgovarja v imenu svojem in g. Gutmana, da nikomur ni treba vedeti, zakaj sta izstopila iz odbora. On je imel za to svoj vzrok, g. Gutman pa tudi ni izstopil zaradi tega, kar je povedal g. Klun, ampak ker je tirjal, naj se napravi še ena mašina, česar pa odbor ni hotel storiti.

Dr. Ahačič zavrača g. Kluna, da od njega sestavljen račun za „Slov. Narod“ zavoljo tega ni resničen, ker list stavijo fantje, ki nič ne stanejo. (Dalje prih.)

Avstrijsko cesarstvo.

Slovenske dežele. — Iz Gorice, 15. februarija. — Po reki Soči res marsikaj nagnjusnega priplava v Gorico, tacega blata pa vendar ne prinaša, kakor list „Soča“.

V dveh zadnjih številkah prinesel je ta list v „poslanem“ toliko nagnjusnega in pohujšljivega, da se mi zdi potrebno o tej stvari nekoliko spregovoriti. Dogodek, ki je povod dal tema „poslanima“, pustim na strani, menim namreč, da ako je kdo kriv, naj bode tudi za storjeno pregreho kaznovan, bodi si Peter ali Pavel, pa preiskava in obravnava spada pred sodnijo. Trdim pa, da objave takega zapopadka ne grejo v noben list. Samo „Soča“ hoče prekositi vse druge „sudelblätter“ in meni, da s tem služi peščici svojih privržencev. Res žalostno, ako se Sočini prijatelji hranijo s tako umazaním kruhom! Časniki

imajo namen ljudstvo izobraževati, podučevati in v dosegi vzvišenega namena podpirati. Kako se to dozože z zapopadkom že imenovanih dveh poslanih, polnih najostudnejših besed in preklinjevanj? Kako misli „Soča“ pošten časnikarsk namen doseči, ko v svojih dveh zadnjih listih javni nrvnost tako predrzno v obraz bije? Kdor koli je še količkaj vesten in ima še kaj verskega prepričanja v sebi, mora se nevoljen od take ostudnosti obrniti in le pomilovati bralce in podpiralce tacega lista. Pa „Soča“ je srečna, da le škandal delati in bobnati zamore, „calumniare andacter, semper aliquid haeret“, tega se drži in upa ter tudi pri marsikterem stavljenu si namen doseže. Če tudi Bog ve s kakimi sredstvi podpirana „Soča“ jako malo naročnikov šteje, vendar če tudi le en tak umazan list v roke pride še nepokvarjeni mladini, škoduje neizmerno, ker črno na belem bere mladina ostudnosti, katerih naj bi nikdar ne poznala, bere jih, premišljuje jih, in kdo ve, kaki nasledki pridejo.

Ker se pa „Soča“ skriva pod krinko poslanega in si objavljenje tacega škandaloznega blaga še — kakor pravi — kod inserat plačati da, je le to dvojno mogoče: Ali je „Soča“ vso dostojnost časnikarsko zgubila in hoče od škandala živeti, ali pa stoji na tako slabih denarnih tleh, da ji je vse dobro, da le životariti zamore. Na vsak način — „Soča“, sram te bodi!

Dunaj. Klub desnega centra je posebnemu odboru, v katerem so gg. Greuter Giovanelli, Karlou, Fanderlik in Harant, naročil, da naj študira konfesijonelne postave. V predvčerajšnji seji državnega zbora je poslanec Forreger predlagal spremembo tiskovne postave, zlasti tako imenovanega objektivnega ravnanja, katero vladi dopušča list konfiscirati, kadar se ji zljubi, ne da bi se pri sodnji preiskovalo, ali je bilo to opravičeno ali ne.

Hrvaška. 15. febr. (Izv. dop.) Odkar imamo novega bana v osebi Mažuraniča, gre pri nas vse na bolje. Mesto poprejšnega nerada imamo sedaj vendar nekaj red ter se dela neizmerno mnogo, da se odstrani vsa poprejšna nesnaga, nanesena od glasovitega Raucha in nesposobnega Vakanoviča. Madjaronska stranka se je čisto stopila in njene kreature so se poskrile v luknje, dokler jih ne doseže pravična roka sedanje vlade. Zemlja naša je vpila pod brezzakonjem poprejšne vlade, kajti ni ga bilo dne, da bi se ne bila krivica zgodila, in vsak dan si mogel čitati v novinah, kako se je neusmiljeno z narodom ravnalo. Pravi sluge brezvlade pa so bili kotarski predstojniki z njihovimi privrženci. Pod njimi je bila vprava čisto podivjala, kajti bilo je taci predstojnikov, ki niso niti o svoji dolžnosti sanjali, nego držali so svoj kotar za pašalik, kjer so vladali, kakor so hoteli. Bilo je tudi taci, ki so bili v zvezi z brezdušnimi odvetniki ter so narod skupaj gnjetli. Da! bilo je taci, ki so složno živeli s tatovi. To so bili zares azijski odnošaji! In vse to se je dopuščalo od poprejšne vlade, ki je delala na to, da narod materijalno in duševno uniči.

Ali vsaka krivica traja samo nekoliko časa. Čaša nadlog in tlačenja se je bila napolnila, narod jo je izpil do dna, in z nastopkom sedanje vlade napočila je za našo zemljo druga, boljša doba. Že je dosegla pravica krivičnike, nekaj jih sedi v tamnicah in drugi so pod iztrago. Veliki župani so odstranjeni, kajti oni so pospeševali te čine, ker se niso brinuli za svoje poslove. Njihova dolžnost jim je bila deveta brigada. Podžupani, ki so že poprej bili

upravitelji županij, postali so sedaj pravi predstojniki ter se nimajo na nobenega naslanjati, niti se izgovarjati, kakor poprej na velike župane, nego oni morajo svojo dolžnost točno izvrševati, kajti tudi nje more zadeti tista osoda, kakor poprejšne njihove glave, kar se je pred nedavnim pokazalo. Ban namreč je rešil službe dva podžupana Mavro Vinkovića in Viktora Šomogizija ter imenoval mesto teh nesposobnjakov dva čestita in izvrstna uradnika, ktera je Rauch preganjal in jima službe otel, namreč Bubanovića, deželnega poslanca za županijo Varaždinsko, in sodnijskega svetovalca Ožegovića za Križko. Sedanja vlada zahteva ojstro, da vsak svojo dolžnost točno in pošteno vrši, kajti to je prva podlaga dobre uprave. Kdor ne dela, naj tudi ne jé. Naši podžupani pa imajo tudi neizmerno mnogo posla in tega morajo vršiti s patrijotizmom in navdušenjem, kajti sedaj smo še le začeli čistiti Avgijeve hleve in ko te izčistimo ter vse zapreke premagamo, potem hočemo premišljevati o kulturnem razvitku našega zapuščenega naroda. Prvo je red in delavnost, drugo sledi samo od sebe. Današnja vlada ima pred očmi samo dobro upravo, kajti ona ve, da bo na tak način za narod največ dobrega storila, ter ga pripravila za daljni razvitek. Naša uprava je bila dozdej decentralizirana, za naprej se mora centralizirati, da bode verna točna in brez velikih stroškov. In to je pri nas najliberalniši cilj, kajti kjer je narod zaostal v kulturi kakor naš, je centralizem gotovo najboljši; še le ko postane narod naobražen, more se mu dati več avtonomije, ktero zna dobro rabiti. Mi vidimo, kako je Ogrska s svojo veliko avtonomijo daleč zabredla v finančno krizo, da ne more ne naprej ne nazaj.

In za nas bi bila prevelika avtonomija propast, kakor za Ogrsko, zatorej se pa pri nas gleda na to, da se avtonomija malo skrči, ker to je bolje za narod. In da bo bolje, za to nam je porok veleum našega bana.

Vnanje države.

Pruska. Pri volitvi predsednika državne zbornice so protestantovski konservativci zopet pokazali, da niso več samosvojna stranka ampak storé, kar liberalci hočejo. — Poslanec Schultze-Delitzsch je zopet stavil predlog, da se poslancem odloči dnevnik. Zbornica je ta predlog sprejela, vlada pa bode temu težko pritrčila, kar je razvidno že iz tega, da Bismark, ki je bil pri razpravi navzoč besedice ni črhnil. — Poslanci alzaški in lotarinški so 15. t. m. v zbornico prišli in se na skrajni desni vsedli. Poslanca Teutsch in škof Räss sta 16. stavila ta-le predlog: Gledé na to, da ste se Alzasija in Lotaringija v pogodbi meseca majnika l. 1871 zedinili z nemškim kraljestvom, ne da bi se bilo ljudstvo vprašalo, naj državni zbor sklene državno vlado prositi, da se prebivalci alzaški in lotarinški vprašajo zastran tega zedinjenja. Polski jezik se čezdalje bolj zatira. 27. okt. p. l. je bil učni minister določil, da mora v vsih poznanskih šolah za vse predmete razun krščanskega nauka in petja tudi za poljske otroke nemški jezik biti učni jezik. Pred nekaj dnevi pa so ta ukaz raztegnili tudi na privatne šole. Ko se je Pruska polastila velikega vojvodstva poznanskega, rekel je tedanji kralj Fridrih Vilhelm III. v svojem oklicu od 15. maja 1815. „Vi boste zedinjeni z mojim kraljestvom, pa ne boste zatajili svoje narodnosti. Vaš jezik se bode z nemškim vred rabil v vseh očitnih obravnava.“ Ta kraljeva beseda

zdaj ne velja več; poljski otroci se marajo nemškega učiti kakor svoj materni jezik, morajo učiti se nemško misliti. Tako ravna prusko trinoštvo s Slovani, pa naših mladoslovencev ni sram s temi zatiralci slovanstva simpatizirati zgolj zarad svobodomiselnosti. Bog zna kam jih bode liberalizem še pripravil.

Švica. Bernska vlada je imenovala neko izpraševalno komisijo za katoliške duhovne, ki službe želé. V ti komisiji sedé 1 protestant, 1 starokatoličan in 1 izobčen katoličan. — Papežev nuncij Agnozzi je Lucern zapustil. Ravno letos je 800 let, kar je bila v Švici ustanovljena papeževa nuncijatura. — Vlada Soloturnskega kantona je duhovnikom Bernskim, ki so se hoteli tam naseliti, zapovedala, da morajo v treh dneh kanton zapustiti.

Ruska. Pri velikem kosilu, kterege je ruski car 15. t. m. dal cesarju Francu Jožefu I. na čast, napil je prvi svojemu gostu tako-le: „Pijem na zdravje svojega prijatelja, cesarja Franca Jožefa, kterege smo srečni videti v svoj sredi. Prijaznost, ki naju veže na cesarja Viljema in kraljico Viktorijo, je naj trdnjši zastava od vsih tako zaželjenega in svetu tako potrebnega miru.“ Cesar pa je odpil: „Poln hvaležnosti za prijazen sprejem, kterege ste mi tukaj pripravili, sem enakih misel in enakega mnenja, kakor moj visoki prijatelj. Pijem na zdravje Njih veličanstev cara, carinje in cele carske družine. Bog naj jih blagoslovi!“ 16. t. m. dopoldne je cesar obiskal več očitnih naprav in poslopij, popoldne pa sprejel poslance vnanjih držav. Potem je bilo kosilo pri velikem knezu Konstantinu, na večer pa bal pri careviču. 17. t. m. sprejel je cesar deputacije iz Petrograda in Odese, ki so mu izročile adrese; ob petih popoldne je bilo kosilo pri avstrijskem poslancu.

Med tem ko iz Petrograda dohajajo poročila o svečanostih, ktere napravljajo avstrijskemu cesarju, poročajo se iz poljskih dežel strašne grozovitosti, s kterimi hoče ruska vlada ubogo ljudstvo siliti k razkolništvu. Liberalni listi o tem čisto molče. Če bi šlo za peščico judov, vsi listi in listiki bi kričali, državniki pa bi pisarili diplomatična pisma, da bi glasno odmevalo po celi Ruski. Ves svet bi se zavzel nad tako nezaslišanim trinoštvom. Za uboge katoličane pa se ne potegne nihče, liberalnim listom se še vredno ne zdi svojim bralcem povedati, kaj Ruska s svojimi katoliškimi prebivalci počenja.

Angleška. V novem ministerstvu bodo razun Disraelija neki sedeli naj veljavniši konservativni aristokrati, kakor vojvodi Buckingham, Richmond, in Northumberland. „Vtl.“ pri ti priliki omenja, da bi se za Avstrijsko spodobilo, ko bi namesto grofa Beusta v London poslala konservativnega poslanca.

Odrpto pismo gospodu profesorju Šuklje-tu.

Po naključbi sem dobil v roke št. 27. „Slov. Naroda“, v kterem razlagate svojo zgodovinsko učenost (?). V istem spisu se nahaja sledeči stavek: „Z neotesanci pa . . . s Tombakovci — kateri v svoji bistroumnosti „proč s šolami“ kričevajo — s takimi surovimi elementi pa vsako spravo odločno odbijemo.“ — Jaz sem očitno dokazal, da nisem nikdar rekel „proč s šolami“, in ta dokaz je moral objaviti tudi „Slov. Narod“, prisiljen od mene po c. kr. sodnji ljubljanski. Ker ste Vi izmed vsih, ki so mi do zdaj to laž podtikovali, prvi očitno se imenovali, tudi Vam prvemu očitno re-

čem, da imenujem „lažnjica“ vsacega, ki mi je do sedaj in mi bo še v prihodnje podtikoval, da sem rekel „proč s šolami“; izvzamem pa Vas samo pod to pogodbo, ako ste pozabili, da je „Slov. Narod“ objavil, da nisem rekel „proč s šolami“.

Da kritično pero vredništva „Sl. Naroda“ tega stavka ni izbrisalo iz Vašega spisa, je znamenje, da je še zmirom pripravljeno laži podtikati svojim nasprotnikom, ako so mu le primerua sredstva doseči svoje slabe namene.

Epiteta Vaše izvrstne omike pa, visoko učeni gospod profesor, kakor „neotesanci“, „bornirani“, surovi elementi itd., kakoršnih se še lahko več iz „Slov. Naroda“ naučite, ohranite za svojo stranko, ktera se jih je že mnogokrat vredna pokazala.

V Št. Lenartu v Zabukovji, 14. sveč. 1874.

Jožef Tombah,

začasni župn. oskrb. v Št. Lenartu
in katehet na trirazredni šoli
v Sevnici.

Očitno vprašanje

do c. k. vojaškega poveljništva!

12. t. m. ob štirih popoldne bilo nas je več na pokopališču pri sv. Kristofu, kar privlečeta pogrebca iz mrtvašnice mrtvega človeka v srajci in spodnjih hlačah. Bilo je truplo nekega vojaka, ki je za kozami umrl in v mrtvašnici čakal pogreba. Pogrebce se je videlo, da nista bila voljna pokopati reveža brez truge, a pričujoči zastopnik vojaštva jima je nekaj zagodrnjal in morala sta to storiti. Vse pričujoče je to jako žalilo. Vojaščina pobere največji del naših davkov, pa bi ne imela toliko grošev, kolikor stane mrtvaška truga? Hudo delnika, ki umrje v ječi, pokoljejo v trugi. Vojak pa, ki mora biti pripravljen za cesarja dati svoje življenje, bi še toliko ne bil vreden, da bi se, če umrje, spodobno pokopal v trugi, se ne zagrebel, kakor cerknjeno živinče? Vprašamo c. k. vojaško poveljništvo, če je to pri vojakih sploh navada, če pa ne, zakaj se je to zgodilo 12. t. m. in sicer po dnevi, vpričo ljudi, ki so bili na pokopališču? Če že ne bi bilo drugače, naj bi take reveže pokopavali po noči, da bi ne žalili sočutja družih ljudi. S takim početjem se vojaški stan našim ljudem ne bo kaj prikupil. Želeti bi tedaj bilo, da nam c. k. poveljništvo na to naše očitne prošnje tudi očitno odgovori.

Eden za njih več.

Razne novice.

— Pogreb g. A. E. Čizmana, vodja navtične akademije, ki je 9. t. m. v Trstu previden s sv. zakramenti umrl, bil je velikansk. Vdeležila se ga je neštevilna množica vseh stanov ter s tem očitno pokazala, kako je ranjkega čislala. R. I. P.

— Budejeviško katoliško - politično društvo je enoglasno sklenilo česke škofo v posebni peticiji prositi, da naj se potegnejo za pravice katoliške cerkve. Tudi je čestitalo zaprtemu poznanskemu škofu Ledohovskemu.

— Kardinal Tarkvini, ki je bil še le pred božičem imenovan za kardinala, je 15. t. m. v Rimu za pljučnico umrl.

— Kolera v Monakovem čedalje hujša prihaja. Premožnejše družine beže iz mesta, ker je od 15. novembra 1873 zbolelo 2788, umrlo pa 1303 ljudi.

Duhovske spremembe.

V Lavantinski škofiji: Župnika sta postala č. g. g. Slomšek v Zabukovji, in Janez

Kerst. Kišnej pri sv. Emi. — Za provizorja sta postavljena č. g. g. Jakob Smole pri sv. Rupertu nad Laškim, in Matevž Slekovec v Središči. — Prestavljeni so č. g. g. kaplani: Janez Lenart k sv. Petru pod Sv. gorami; Jože Tombah v Sevnici; Jože Kočevar k sv. Emi; Henrik Verk k sv. Martinu v Rožni dolini; Franc Jug, za II. v Stari trg; in Alojzij Kos, za I. k Novi Cerkvi. — Umrli sta č. g. g. Jože Verbnjak, župnik v Središču 30. p. m., in Jože Dolinšek, župnik v pok. na Ptujem, 6. t. m. R. i. p.

V Krški škofiji: Fare so dobili č. g. g. Andrej Kranje, dosedanji fajmošter v Risah, faro Lieseregg; Jožef Škrbinc faro št. Danijel; Jožef Strnad faro Javorje; in France Šneider, kanonik v Brežah, faro št. Rupert blizu Belaka. — Prestavljeni so sledeči č. g. g.: Janez Štibere iz št. Ruperta za provizorja v Rise; Guido Bitner, mestni kaplan v Sovodji, za zač. kanonika v Breže, in Janez Winkler iz Lieseregga za mestnega kaplana v Sovodje. Fara v Risah je razpisana do 21. t. m.

V Goriški nadškofiji: Č. g. Jakob Visintin, vikar v Kostanjevici, gre za vikarja v Sovodnjah; č. g. Jurij Mercina, vikar v Sovodnjah, pa v Kostanjevico.

Listnica vredništva.

Odgovor g. dopisniku iz Brkinj: Laško banko „L' Unione“ je g. J. Jereb v „Slovenca“ št. 4. dne 23. oktobra 1873 v poslanem že dovolj pojasnil; danes dostavljamo le še to, da omenjena banka za avstrijsko-ogrske dežele niti dovoljena ni, toraj bi v slučaju požara bilo tudi zelo težko odškodnino dobiti.

Banka, ki zavaruje proti tako nezaslišano nizkim premijam, ne more biti poštena, kajti zguba je gotova, prepad neogibljiv.

Gledé banke „Slovenije“ vam poročamo, da ima tudi v obližji zastopnike, tako n. pr. v Ilirski Bistrici, Materiji, Košani, Padežu in Vremah. — Vemo tudi iz gotovega vira, da je poslala te dni enega svojih potovalcev tje, ki bode vse one kraje prehodil in zavarovanje nabiral.

Umrli so:

10. febr. Janez Miklič, otrok postrežkeca, 2 l., za božjastjo. — Mihelu Anžič-u, tesarju, otrok ženskega spola, 1/4 ure, za slabostjo vsled prezgodnjega poroda. — Marija Debevec, delalka v cigarnici, 18 l., za kozami.

11. febr. Marija Milic, hči tiskarja, 1 l., za kozami. — Helena Warthenthal, molarica, 55 l., za pljučnim mrtvoudom. — Ana Breclnik, hči delavca, 6 tednov, za božjastjo. — Marija Ziter, sedlarska vdova, 18 l., za pljučno sušico.

13. febr. Ivana Mahkoč, posestnica, 83 l., za pljučnim mrtvoudom. — Ana Pohlin, krojaška hči, 8 mes., in Teodor vitez pl. Andrioli, knjigovodja, 30 l., oba za mrzlico. — Pavlina Schrey, trgovca hči, 8 l., za srčno napako. — Franciška Srpan, gostaška vdova, 54 l., za rakom. — Avgust Lokar, knjigovodja, 31 l., za sušico v grlu.

14. febr. Janez Gregorec, pek, 34 l., — in Franciška Moser, otrok suknjarskega pomočnika, 16 dni, oba za kozami. — Marija Kovač, gostaška vdova, 57 l., za rakom.

15. febr. Jože Praznik, jetnik v posilni delavnici, 27 l., za kozami. — Vincenc Bezljaj, gozdarjev sin, 10 l., za davico. — Andrej Kremžar, bivši posestnik, 65 l., za pljučnim mrtvoudom.

16. febr. Avgusta Heinrich, profesorjeva žena, 29 l., in Franciška Kalan, gostačeva hči, 22 l., obe za kozami. — Marija Urh, hišnik. vdova, 70 l., za jetiko. — Val. Čamernik, kočijaž, 63 l., za pljuč. mrtvoudom.

17. febr. M. Vilfan, vdova, 80 l., za prsno vodenico. — Sim. Kalan, hišnik, 74 l., za oslabljenjem. — Marija Cvetlin, 6 l., za jetiko. — Ferdinand Ludwig, kupec, 76 l., za pljučnim mrtvoudom.

Eksekutivne dražbe.

21. febr. 3. Helene Cerar-jeve iz Št. Andreja (1264 gl.), — 3. Marije Sušnik-ove (1865 gl.), — 3. Fr. Lavrič-ovo iz Krtine (878 gl.) vsi na Brdu. — 3. Jan. Klemen-ovo iz Glinic (6384 gl.) v Ljubljani. — 2. Ant. Bavčar-jevo iz Podrage (487 gl.) v Ipavi. — 2. Ant. Trost-ovo iz Podrage (952 gl.) v Ipavi. — 3. Fr. Žagar-jevo iz Sabočev (2155 gl.) na Vrhniki. — 1. Mat. Butalovo iz Sveržaka (1173 gl.) v Metliki.

Telegrafične denarne cene

18. februarija.

Papirna renta 70.—. — Srebrna renta 74.40. — 1860letno državno posojilo 104.25. — Bankine akcije 981 — Kreditne akcije 241.25. — London: 112.25. — Srebro 105.75. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.93.

Denarstvene cene.

17. februarija.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	69.50	69.60
5% renta v srebru	74.30	74.45
Srečke (lozi) 1854. l.	98.25	98.75
„ „ 1860. l., celi.	104.25	104.50
„ „ 1860. l., pol.	109.50	110.—
Premijski listi 1864. l.	142.25	142.75
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.—	—.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	85.—	89.—
Ogerske po 5%	76.75	77.25
Hrvaške in slavonske po 5%	75.50	77.—
Sedmogradske po 5%	74.50	75.—
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	982	983
Unionske banke	135.25	135.50
Kreditne akcije	237.—	237.25
Nižoavstr. eskomptne družbe	925.—	935.—
Anglo-avstr. banke	155.25	155.75
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	169.—	170.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	—.—	117.—
„ „ 50 „ „ „	—.—	53.—
Budenske „ 40 gl. a. v.	23.50	24.—
Salmove „ 40 „ „ „	34.—	35.—
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	—.—	22.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „	31.50	32.—
St. Genois „ 40 „ „ „	22.50	21.50
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	20.50	21.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	21.—	23.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.30	5.31
Napoleonsd'or	8.96	8.96
Srebro	106.—	106.15

Prostovoljno se prodaja

hiša v Dolskem

blizu Dola. Proda se tudi vrt in njiva za dva mernika posetve.

Kdor želi to posetvo kupiti, naj se oglasi v Dolskem hiš. št. 32. (6—1)

Naprodaj je:

1. Več posodja: a) sodov iz trdega, b) barigelj iz mehkega lesa, z železom obitih in v dobrem stanu. Če se roba skupaj vzame, se utegnejo dobiti prvi po 1 gl. 60 kr., drugi po 70 80 kr. — Tudi nekaj drugega pohišja: miz, stolov, dolgih miz za na vrt itd. se dobi po spodobni ceni.

2. Njiva na ljubljanskem polji precej unkray magazinov, 1 kos skupaj do 4 oral (johov) s kozolcem 8 štantov — vse skup za kacij 2500 gl.

3. Travnik na Brezovici, ki je od Škandrovega zemljišča, pri stražnici (vahtnici), kjer gre železnica preko, — za kacij 1100 gl. Če bi bila precej gotova plača, morebiti še kaj manj.

Kdor želi pod roko kaj teh reči kupiti, zvé bolj natanko na Št. Peterskem predmestji hiš. št. 90. (5—2)

Jurij Dornik-ova

zaloga olja v Trstu.

Pošilja se s poštnim povzetjem (Postnachnahme), s plačano colnino, vožnino (poštnino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastonj in franko. (4—4)

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.